

HUQUQ FANLARINI O'QITISHDA MUAMMOLI TA'LIM METODLARIDAN FOYDALANISH

Akmalov Ulug'bek Nabiyevich

O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti Milliy g'oya,
ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi 403-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20271853>

Annotatsiya

Mazkur maqolada huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlaridan foydalanishning ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida muammoli vaziyatlar yaratish, mustaqil fikrlashni rivojlantirish hamda interfaol metodlardan foydalanishning talabalar huquqiy bilim va ko'nikmalarini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, muammoli ta'lim metodlari talabalarning huquqiy tafakkuri, mantiqiy fikrlashi va amaliy muammolarni mustaqil hal etish qobiliyatini rivojlantirishi ko'rsatib berilgan. Maqolada huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'limning samaradorligi hamda uni qo'llashdagi ayrim muammolar tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: muammoli ta'lim, huquq ta'limi, interfaol metodlar, mustaqil fikrlash, huquqiy tafakkur, pedagogik texnologiyalar.

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida huquq fanlarini samarali o'qitish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim jarayoni talabalardan nafaqat nazariy bilimlarni egallashni, balki ularni amaliyotda qo'llash, mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'lishni ham talab etadi. Shu sababli an'anaviy ta'lim metodlari bilan bir qatorda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash zarurati ortib bormoqda.

Muammoli ta'lim metodlari talabalarning faolligini oshirish, ularni mustaqil izlanishga yo'naltirish hamda huquqiy masalalarni chuqur tahlil qilishga xizmat qiladi. Ushbu metod orqali o'quv jarayonida muammoli vaziyatlar yaratiladi va talabalar ularga yechim topishga harakat qiladilar. Natijada talabalarda mantiqiy fikrlash, huquqiy tafakkur va amaliy ko'nikmalar shakllanadi.

Huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlaridan foydalanish talabalarning huquqiy ongini rivojlantirish, qonunlarni amaliy jihatdan tushunish hamda kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, sud-huquq tizimidagi real vaziyatlarni tahlil qilish orqali talabalar kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlarining samaradorligini tahlil qilish va ularning talabalar bilim hamda ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rnini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot davomida sifat tahlili, qiyosiy tahlil va kuzatish metodlaridan foydalanildi. Huquq ta'limi va pedagogik texnologiyalarga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar hamda metodik qo'llanmalar o'rganildi va tahlil qilindi.

Shuningdek, huquq fanlarini o'qitishda qo'llanilayotgan muammoli ta'lim metodlari o'zaro taqqoslandi. Muammoli vaziyat yaratish, munozara, keys-stadi, savol-javob va guruhli ishlash metodlarining samaradorligi tahlil etildi.

Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatish usuli orqali talabalar faolligi, mustaqil fikrlashi va huquqiy muammolarni hal etish qobiliyatidagi o'zgarishlar o'rganildi. Olingan ma'lumotlar tizimli ravishda umumlashtirilib, ilmiy xulosalar chiqarildi.

¹ Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. *Ta'limda innovatsion texnologiyalar*. – Toshkent: Iste'dod, 2008. – B. 24.

Tadqiqot natijalari huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlaridan foydalanish talabalarning bilim samaradorligini oshirishini ko'rsatdi. Muammoli vaziyatlar asosida tashkil etilgan darslarda talabalar mavzuni chuqurroq anglashga va mustaqil fikrlashga intilishlari aniqlandi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlardan foydalanish talabalar faolligini oshiradi hamda ularning huquqiy tafakkurini rivojlantiradi. Ayniqsa, keys-stadi va munozara metodlari talabalarni real huquqiy vaziyatlarni tahlil qilishga o'rgatadi.

Bundan tashqari, muammoli ta'lim metodlari orqali talabalar qonunlarni amaliy jihatdan qo'llash, huquqiy muammolarga yechim topish hamda o'z fikrini asoslab berish ko'nikmalariga ega bo'lishlari kuzatildi.

Shu bilan birga, ayrim muammolar ham aniqlandi. Xususan, muammoli ta'limni samarali tashkil qilish uchun o'qituvchidan yuqori pedagogik mahorat va darsga puxta tayyorgarlik talab etiladi. Ba'zi hollarda vaqt yetishmasligi ham muammoli darslarning samaradorligiga ta'sir qilishi mumkin.

Tadqiqot natijalari huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlaridan foydalanish samarali ekanligini ko'rsatdi. Ushbu metodlar talabalarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Muammoli vaziyatlarni tahlil qilish orqali talabalar huquqiy masalalarga tanqidiy va mantiqiy yondashishni o'rganadilar.

Shuningdek, muammoli ta'lim metodlari talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ularni faol o'quv jarayoniga jalb etadi. Bu esa kelajakdagi kasbiy faoliyat uchun muhim ahamiyatga ega hisoblanadi.

Biroq muammoli ta'lim metodlarini qo'llashda ayrim qiyinchiliklar ham mavjud. Jumladan, barcha mavzularni muammoli usulda tashkil etish imkoniyati cheklangan bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha malakasini oshirish zarurati mavjud.

Umuman olganda, huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlari talabalarning huquqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, huquq fanlarini o'qitishda muammoli ta'lim metodlaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodlar talabalarning mustaqil fikrlashi, huquqiy tafakkuri va amaliy ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Muammoli ta'lim orqali talabalar real huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish, muammolarga yechim topish va o'z fikrini asoslash ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Shu sababli zamonaviy huquq ta'limida interfaol va muammoli metodlardan keng foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Kelgusida huquq fanlarini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni yanada takomillashtirish va o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008.
2. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.
3. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2011.
4. Ziyomammedov B. Pedagogika. – Toshkent: Turon-Iqbol, 2010.
5. Hasanboyev J. va boshqalar. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.
6. Sayidov A. Huquq ta'limi metodikasi. – Toshkent: Adolat, 2015.

7. Nishonov S., Xasanov R. Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish. – Toshkent: O'qituvchi, 2016.
8. Muslimov N. Kasb ta'limi pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2007.
9. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
10. O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.